

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

**УДОСКОНАЛЕННЯ
ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО
ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ
ВИЩОЇ ОСВІТИ**

ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ

Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного

**Удосконалення освітньо-виховного процесу
в закладі вищої освіти**

збірник науково-методичних праць

**Запоріжжя
2023**

УДК 821.161.2.09 (062.552)

У45

Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: збірник науково-методичних праць / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Запоріжжя : ТДАТУ, 2023. Вип. 26. 332 с.

Рекомендовано до друку вченою радою

*Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
протокол №11 від 30.05.2023 р.*

Редакційна колегія:

Кюрчев С.В., д.т.н., професор, ректор ТДАТУ (головний редактор); Ломейко О.П., к.т.н., доцент, перший проректор (заступник головного редактора); Шарова Т.М., д.філол.н., професор, начальник ННЦ; Панченко А.І., д.т.н., професор, проректор з наукової роботи; Галько С.В., к.т.н., доцент, в.о. декана факультету енергетики та комп'ютерних технологій, Колокольчикова І.В., д.е.н., професор, в.о. декана факультету економіки та бізнесу; Іванова І.Є., к.с.-г.н., доцент, декан факультету агротехнологій та екології; Кувачов В.П., д.т.н., професор, в.о. декана механіко-технологічного факультету; Шокарев О.М., в.о. керівника ННІ ЗУП, кандидат технічних наук, доцент; Землянська А.В., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук.

У збірнику подано матеріали науково-методичної конференції ТДАТУ «Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти» (29 травня 2023 р., м. Запоріжжя).

Публікації присвячені питанням розвитку вищої освіти в умовах дистанційного навчання, використання інноваційних технологій в освітньому процесі, впровадження результатів наукових досліджень з пріоритетних напрямів у фахову підготовку здобувачів освіти технічних спеціальностей, провідним тенденціям суспільно-гуманітарної освіти.

Збірник буде корисним науково-педагогічним працівникам, учителям-практикам, аспірантам та здобувачам вищої освіти.

Статті опубліковано мовою оригіналу

Адреса редакції: 72312, ТДАТУ, пр-т Соборний, 226,

м. Запоріжжя, Запорізька обл.

e-mail: nnc@tsatu.edu.ua

Навчально-науковий центр університету

© Автори публікацій, 2023

© Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2023

ЗМІСТ

Антонова Г.В. <i>Дистанційне навчання: можливості та реальний досвід</i>	7
Болтянський Б.В., Болтянська Л.О. <i>Особливості використання ІТ-технологій в умовах дистанційного навчання</i>	13
Верхоланцева В.О., Паляничка Н.О., Фучаджи Н.О., Червоткіна О.О. <i>Міжнародна діяльність ТДАТУ в умовах воєнного стану</i>	21
Вершков О.О., Антонова Г.В. <i>Психологічна модель, що оперує формальними позначеннями емоційних станів</i>	26
Вершков О.О., Мацулевич О.Є., Тетервак І.Р. <i>Програмна реалізація процесу моделювання функціональних поверхонь двигунів внутрішнього згоряння при виконанні лабораторних робіт з дисципліни «Інформаційні технології у виробництві»</i>	31
Гулевський В.Б., Постол Ю.О., Ковальов О.О. <i>Використання інформаційних технологій як ефективного засобу вивчення дисципліни «Основи проєктування систем електрифікації»</i>	37
Дашивець Г.І., В'юнник О.В. <i>Застосування сітьового моделювання виробничих процесів в інженерних дисциплінах</i>	47
Дереза О.О., Дереза С.В. <i>Особливості підготовки фахівців технічних спеціальностей</i>	56
Єременко Л.В., Ісакова О.І., Шлеїна Л.І., Зімонова О.В. <i>Аналіз підходів до розуміння конфліктності як якості особистості в соціальній психології</i> ...	63
Журавель Д.П., Бондар А.М. <i>Інноваційні технології профорієнтаційної роботи для здобувачів освіти технічних спеціальностей</i>	74
Землянський А.М., Землянська А.В. <i>Значення дисципліни «Політологія» для формування політичної культури майбутніх фахівців</i>	80
Зімонова О.В., Шлеїна Л.І., Ісакова О.І., Єременко Л.В. <i>Щодо формування комунікативної культури здобувачів вищої освіти</i>	89
Зінов'єва О.Г. <i>Організація самостійної роботи студентів на базі використання інформаційних технологій</i>	97

Ісакова О.І., Шлєіна Л.І., Єременко Л.В., Зімонова О.В. <i>Філософський аспект розвитку вищої освіти</i>	103
Ковальов О.О., Самойчук К.О., Фучаджи Н.О., Гулевський В.Б. <i>Формування навичок науковця при викладанні дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності»</i>	112
Козлова Л.В., Малюк Т.В. <i>Методичні підходи до проведення навчальної практики в дистанційному режимі</i>	120
Колесніков М.О., Покопцева Л.А., Пащенко Ю.П. <i>Неформальна освіта – крок до кар'єрного зростання</i>	128
Кривонос І.А. <i>Імплементация інтерактивних методів у процес вивчення іноземної мови дистанційно студентами спеціальності «Готельно-ресторанна справа»</i>	140
Ломейко О.П., Самойчук К.О. <i>Динаміка контингенту здобувачів ТДАТУ в 2022-2023 навчальному році</i>	149
Мацулевич О.Є., Антонова Г.В. <i>Автоматизація робочого місця інженера-механіка</i>	160
Мацулевич О.Є., Дереза О.О., Тетервак І.Р. <i>Використання САD-системи UNIGRAPHICS для технологічної підготовки виробництва корпусних деталей</i>	166
Михайленко О.Ю., Чаплінський А.П. <i>Колористичне рішення учбових приміщень з урахуванням норм ергономіки</i>	176
Паляничка Н.О., Верхованцева В.О., Фучаджи Н.О., Червоткіна О.О. <i>Особливості викладання технічних дисциплін при дистанційному навчанні у період воєнного стану</i>	183
Панченко А.І., Волошина А.А., Мельник О.В., Волошин А.А. <i>Шляхи удосконалення дистанційного навчання при викладанні технічних дисциплін у вищій школі</i>	188

Покопцева Л.А., Колесніков М.О. <i>Розвиток особистості фахівця з агрономії під час навчання у вищій школі.....</i>	200
Попова І.О. <i>Формування soft skills у здобувачів вищої освіти енергетичного напрямку в процесі вивчення теоретичних основ електротехніки.....</i>	206
Попова І.О., Квітка С.О., Чаусов С.В. <i>Особливості організації освітнього процесу здобувачів-енергетиків із вивчення обов'язкових дисциплін в умовах воєнного стану.....</i>	216
Сабо А.Г. <i>До дискусії щодо доцільності застосування презентацій у навчальному процесі.....</i>	224
Самойчук К.О. <i>Методика написання наукової статті здобувачами вищої освіти технічних спеціальностей в умовах військового стану.....</i>	231
Сахно Л.А. <i>Кейс-технології у викладанні обліково-аналітичних дисциплін.....</i>	241
Скляр О.Г., Скляр Р.В. <i>Використання в освітньому процесі інтерактивних методів навчання.....</i>	250
Тараненко Г.Г. <i>Педагогічний дизайн як актуальна тенденція підвищення якості освіти.....</i>	259
Червоткіна О.О., Верхованцева В.О., Паляничка Н.О. <i>Основні тенденції розвитку професійної освіти в Україні і за кордоном.....</i>	265
Червоткіна О.О., Ковальов О.О., Фучаджи Н.О., Матвіїшин П.В. <i>Навчання під час війни в Україні.....</i>	273
Шаров С.В. <i>Методичні підходи до викладання технології проектування та адміністрування баз даних.....</i>	281
Шарова Т.М. <i>Навчальний процес релокованого закладу вищої освіти в умовах воєнного стану.....</i>	288
Шарова Т.М., Землянська А.В. <i>Використання Освітнього порталу в дистанційному навчанні: недоліки й переваги.....</i>	297

Шлеїна Л.І. <i>Академічна доброчесність як невід'ємна складова сучасної вищої освіти</i>	304
Шлеїна Л.І., Ісакова О.І., Єременко Л.В., Зімонова О.В. <i>Інформаційні технології та їх застосування у процесі викладання суспільно-гуманітарних дисциплін</i>	312
Kryvonos I. <i>The improvement of listening skills of future Hotel and Restaurant business specialists during the learning of the discipline «English for specific purposes»</i>	318
Lubko D. <i>Improving students' educational practice using interactive technologies on the Arduino platform</i>	326

Паляничка Н.О., к.т.н., доцент, Верхованцева В.О., к.т.н., доцент,
Фучаджи Н.О., к.т.н., ст. викл., Червоткіна О.О., асистент
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. В статті приведено специфіку та особливості викладання технічних дисциплін (на прикладі дисципліни «Технологічне обладнання галузі») при дистанційному навчанні у період воєнного стану з урахуванням сучасних вимог суспільства до підготовки висококваліфікованих фахівців технічних спеціальностей.

Ключові слова: дистанційне навчання, організація освітнього процесу, якість навчання, технічні дисципліни, здобувачі вищої освіти, воєнний стан.

Постановка проблеми. З початком повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України, 24 лютого 2022 року, життя всіх громадян нашої країни повністю змінилось. Сфера освіти, як і всі сфери життя суспільства, зазнала сильних змін в умовах воєнного стану. Усі ми вчилися та продовжуємо вчитися жити в цих нових умовах: хтось – продовжувати здобувати освіту, а хтось – працювати. Частина учасників освітнього процесу внаслідок загрози життю, бойових дій та тимчасову окупацію окремих територій вимушено перемістилася в межах України або за кордон [1]. Зважаючи на ситуацію, що склалася Міністерство освіти та науки України рекомендувало закладам освіти організувати освітній процес за дистанційною формою навчання. Оскільки, за допомогою технологій дистанційного навчання можливо продовжувати навчання не залежно від місця перебування всіх учасників освітнього процесу [2].

Набутий досвід закладів вищої освіти та викладачів у 2020–2021 роках, під час пандемії COVID-19, надав можливість досить швидко організувати освітній процес у дистанційному форматі в умовах воєнного стану. Однак освітній процес під час карантину та під час воєнного стану значно відрізняються. Оскільки, в другому випадку, внаслідок активних

бойових дій, окупації, відсутності електроенергії та інтернет-зв'язку здобувачі та викладачі не завжди мають змогу долучитись до онлайн-заняття у зазначений час. Таким чином, вкрай важливим питанням організації освітнього процесу було забезпечення можливості опанування здобувачами вищої освіти навчального матеріалу в синхронному та асинхронному режимах навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням теоретичного положення дистанційного навчання займалися такі вітчизняні вчені як (В. Кухаренко, Є. Полат, В. Солдаткін, О. Тіхомірова, Б. Шуневич та ін.), так і зарубіжні (Д. Пейнтер (D. Painter), П. Валиатан (P. Valiathan), Е. Розетт (A. Rossett), Р. Воган Фразе (R. Vaughan Frazze), Р. Шанк (R. Schank). У сфері вищої освіти в Україні особливої уваги заслуговують наукові праці В. Кременя, В. Лугового, С. Сисоєвої, К. Корсака. Серед сучасних вчених це – О. Самойленко (2015), О. Спірін (2018), В. Степанов (2015), А. Прокопенко (2019), А. Вітченко, В. Осьодло, С. Салкуцан (2016), А. Машталер (2016) тощо. Однак, разом з тим заклади вищої освіти вперше зустрілися з проблемами вищої освіти в умовах воєнного часу, а тому і вирішувати її вимушені були оперативно в постійних умовах загрози життю і здоров'ю всіх учасників освітнього процесу [3].

Формулювання цілей статті. Метою даної публікації є розгляд питання специфіки та особливості викладання технічних дисциплін (на прикладі дисципліни «Технологічне обладнання галузі») при дистанційному навчанні у період воєнного стану з урахуванням сучасних вимог суспільства до підготовки висококваліфікованих фахівців технічних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу досліджень. Дистанційне навчання – це продукт сучасних інтернет-технологій, який включає всі характерні для навчального процесу компоненти. До недавнього часу дистанційне навчання активно використовувалося у коледжах та ВНЗ в системі заочного навчання, а для студентів очної форми навчання – як доповнення до традиційних методів навчання [4].

Відмінною рисою дистанційного навчання від традиційного офлайн заняття є розвиток здатності здобувача до самонавчання. Тому, викладачам важливо забезпечити залучення здобувачів вищої освіти в активну пізнавальну діяльність, допомогти формуванню навичок роботи з інформацією, що в свою чергу сприятиме подальшому застосуванню опанованих способів навчання випускниками в своїй практичній діяльності.

Характерними особливостями дистанційної технології навчання є:

– можливість отримувати знання в будь-якому місці та в будь-який час;

– формування викладачем програми дистанційного курсу виходячи з індивідуальних потреб відповідної групи чи потоку;

– використання новітніх інформаційних систем комунікації для онлайн-зв'язку зі здобувачами вищої освіти [5, 6].

При розробці навчального плану викладання дисципліни при дистанційному навчанні у період воєнного стану, викладачу слід враховувати наступні особливості, такі як, переривання проведення заняття під час повітряної тривоги, неможливість відвідування заняття учасниками освітнього процесу в зв'язку з активними бойовими діями, окупацією, відсутністю світла чи інтернет-з'єднання. Тож необхідним завданням є передбачення використання не лише синхронної, а і асинхронної моделей освітньої діяльності.

Синхронна модель передбачає одночасну взаємодію у вебсередовищі учасників освітнього процесу через чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо. В свою чергу, асинхронна модель взаємодії учасників освітнього процесу відбувається із затримкою у часі через електронну пошту, форум, соціальні мережі тощо. Практика показала, що неможливо надати перевагу якійсь одній із них, а тому найбільш ефективним є їх поєднання [3].

У даній публікації приведемо свій досвід організації та проведення технічної дисципліни на базі Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. Університет знаходиться у місті Мелітополь і майже з самого початку повномасштабного вторгнення опинився в окупації. З травня місяця всі будівлі, матеріально-технічна база та документація були вкрадені загарбниками. Університет вимушений був переміститися до міста Запоріжжя, щоб продовжити надавати освітні послуги здобувачам вищої освіти. Однак, більшість учасників освітнього процесу змушені були залишитися в окупації, тож розробка навчальних планів дисциплін та організація освітнього процесу, в цілому, здійснювалась з урахуванням особливостей воєнного стану та питань безпеки всіх учасників.

Навчальна дисципліна «Технологічне обладнання галузі» є обов'язковою дисципліною циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 133 «Галузеве машинобудування». Викладається на четвертому курсі протягом двох семестрів. При

організації проведення дисципліни враховувався досвід проведення дистанційних занять під час пандемії коронавірусу. Всі електронні матеріали освітнього компоненту дисципліни, включаючи лекційні заняття, методичні вказівки до практичних занять, завдання, тестові завдання для перевірки засвоєння викладеного матеріалу, завдання для самостійної підготовки були викладені на «Освітньому порталі ТДАТУ».

Кожен здобувач має свій персональний логін та пароль для входу на портал та може в будь-який час у будь-якому місці позайматись, закріпити пройдений матеріал, надіслати викладачу виконану роботу та задати питання в разі необхідності.

Для забезпечення своєчасного виконання всіх компонентів, передбачених освітнім процесом на освітньому порталі було викладено робочу програму курсу, графік підсумкових модульних контролів, критерії оцінювання та список додаткового літературного забезпечення дисципліни.

Лекційні і практичні заняття проводились наживо з використанням онлайн-платформи Zoom згідно розкладу. Під час викладання проводився відеозапис заняття, посилання на який надавалось здобувачам, що не мали змогу бути присутніми. Для кращого сприйняття викладеного матеріалу під час проведення занять використовувались графічні схеми, відеоролики YouTube, онлайн-дошка Jamboard.

Вирішення всіх робочих питань та комунікація між учасниками освітнього процесу здійснювалась з використанням чатів Telegram, Viber, WhatsApp, які були створені на початку навчального року.

Висновки. Отже, воєнний стан в країні вніс суттєві корективи в усі сфери діяльності, у тому числі й освітню, змусивши в короткі строки пристосовуватись до функціонування в нових умовах. Організація освітнього процесу при дистанційному викладанні технічних дисциплін здійснювалась з урахуваннями особливостей воєнного стану та питань безпеки всіх учасників. В подальшому планується дослідження проведення лабораторних занять з використанням провідної платформи для віртуальних лабораторій та інтерактивної науки Labster.

Література

1. Булик І.Л. Проблемні питання дистанційної освіти у вищих навчальних закладах в умовах воєнного стану в Україні. *Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні* : матеріали всеукраїнського науково-

педагогічного підвищення кваліфікації, 3 травня – 13 червня 2022 року. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 52–55.

2. Щодо освітнього процесу в закладах освіти : офіц. сайт Міністерства освіти і науки України. URL : <https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet-rozpoviv-pro-organizaciyu-osvitnogo-procesu-u-zakladahosviti>

3. Лукашенко А.А. Синхронна та асинхронна модель освітньої діяльності в умовах воєнного стану в Україні (на прикладі підготовки здобувачів вищої освіти). *Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні* : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 3 травня – 13 червня 2022 року. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 283–285.

4. Афанасьєва О.В., Лалазарова Н.О., Гончарова С. Особливості дистанційного викладання технічних дисциплін. Харків : Новий колегіум, 2021. №3 (105). С. 29–32.

5. Паляничка Н.О., Верхоланцева В.О. Особливості викладання дисципліни «Технологічне обладнання галузі» при дистанційній формі навчання. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти*: зб. наук.-метод. праць ТДАТУ. Мелітополь, 2021. Вип. 24. С. 212–216.

6. Самойчук К.О., Паляничка Н.О., Верхоланцева В.О. Особливості організації самостійної роботи для студентів технічних спеціальностей в умовах дистанційного навчання. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти*: зб. наук.-метод. праць ТДАТУ. Мелітополь, 2022. Вип. 25. С. 206–210.

Palianychka N.O., Verkholtantseva V.O., Fuchadzhy N.O., Chervotkina O.O. Features of teaching technical disciplines in distance education during the period of martial status

Summary. The article presents the specifics and peculiarities of teaching technical disciplines (on the example of the discipline «Technological equipment of the industry») during distance learning during martial law, taking into account the modern requirements of society for the training of highly qualified specialists in technical specialties.

Key words: distance learning, organization of the educational process, quality of education, technical disciplines, higher education seekers, martial law.

